

זוהר חלק ב' פרשת תרומה קסג ע"ב

בלילה משוטטים בעולם הס"מ וכלביו וביום נכנסים לעומק התהום

רבי אלעזר אמר, "וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנֵי כִּי עֲלֶה הַשָּׁחַר", כשראה יעקב לסמא"ל המקטרג באותו הלילה, ראה אותו בצורה ההיא של עשו, ולא הכיר בו עד שעלה השחר, כיון שעלה השחר והביט בו, ראה אותו בפנים של הסתרה ושל התגלות^[א], הסתכל בצורה ההוא שהיתה כצורת עשו, מיד השגיח וידע שהוא הממונה של עשו, החזיק בו, מה כתוב "וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנֵי כִּי עֲלֶה הַשָּׁחַר", והחברים פרשו, שבשביל שהגיע זמנו לזמר ולשבח להקדוש ברוך הוא, ולזאת "כִּי עֲלֶה הַשָּׁחַר".

וכאן יש לראות, שבודאי השליטה שלו אינה אלא בלילה תוך החשך, וזהו הסוד "מִפְּחַד בְּלִילוֹת" (שיר השירים ג, ח), זה פחד הגיהנום, ומה שאמר "בְּלִילוֹת"^[ב], היינו הוא ונקבתו, ולפיכך אינו שולט אלא בלילה.

וזה שאמר "וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנֵי כִּי עֲלֶה הַשָּׁחַר", מהו "כִּי עֲלֶה הַשָּׁחַר", לפי שכאשר עלה השחר ועברה השליטה של חשכת הלילה, אז נכנס הוא וחילותיו בעומק תהום רבה שבצד צפון, עד שיבא הלילה וניתרים הכלבים מעבותיהם, ושולטים ומשטטים בלילה עד הבקר, ועל כן היה נדחק לומר, "שְׁלַחְנֵי כִּי עֲלֶה הַשָּׁחַר", שהרי אינו שולט ביום.

כדמיון זה גלות ישראל שהוא כלילה ונקרא לילה, מלכות הרשעה עובדי כוכבים ומזלות שולטת על ישראל, עד הבקר ואז יאיר להם הקדוש ברוך הוא ותבטל שליטתם.

ועל כן "כִּי עֲלֶה הַשָּׁחַר", נתפס היה בידו ונחלש כחו, שהרי עבר הלילה, ולכן החזיק יעקב בו, וראה צורתו כצורת עשו, אבל לא בהתגלות כל כך, ואז הודה לו על הברכות.

מה כתוב אחר כך, "כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פְּנֵיךָ פְּרֹאֵת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתְּרַצְנֵנִי", שראה בהפנים של עשו, אותה הצורה שנתגלה בה אליו סמא"ל ממש, שהרי לפי המקום שהאדם נקשר כך נראה בפניו^[ג].

זיו הזוהר

כא. פירוש, שצורת פניו שהיתה כצורת פני עשו, לא עמדה כך בקיום, אלא שצורה ההיא היתה לפעמים בהתגלות ולפעמים בהסתר. **כב.** פירוש, בלשון רבים. **כג.** כמו שכתוב. "הִפְרַת פְּנֵיהֶם עֲנָתָה בָּם" (ישעיהו ג, ט), פירוש, שניכר בהפנים באיזה מקום הוא מקושר במחשבתו.

זוהר חלק א' פרשת וישלח דף קע ע"ב

לאחר שעלה השחר אז כאב ליעקב על מה שעבר עליו

וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עֶבֶר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוֹ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בֵּא וּרְאֵה, מֵה כָּתוּב, "וַיֵּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשֶּׁחַר", מֵהוּ כִּי עָלָה הַשֶּׁחַר, כִּיּוֹן שְׁנִסְתַּלַּק הַשֶּׁחַר, שֶׁהָרִי לֹא כָּתוּב כִּי בֵּא הַשֶּׁחַר אֲלֵא, "כִּי עָלָה" שֶׁהָרִי בֵּעַת בּוֹא הַשֶּׁחַר אֲזוֹ הַתְּגַבֵּר הַמְּמוֹנָה הֵהוּא וְהִכָּה לוֹ לֵיעֶקֶב, בְּשִׁבִיל לִיתֵן תּוֹקֵף שִׁיתְּגַבֵּר עֲשׂוֹ, וְכַאֲשֶׁר נִסְתַּלַּקָה הַשֶּׁחַרְרוֹת הֵהִיא שֶׁל הַשֶּׁחַר, וּבֵא הָאוֹר וְנִתְּגַבֵּר יַעֲקֹב, שֶׁהָרִי אֲזוֹ הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהֵאִיר^[כז].

מֵה כָּתוּב, "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עֶבֶר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוֹ", "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ", שֶׁהָרִי אֲזוֹ זְמַנּוֹ לְהֵאִיר, "וְהוּא צִלַּע" אֲזוֹ "עַל יָרְכוֹ", וְזֵהוּ רִמּוֹ, שֶׁהָרִי כָּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל בְּגִלּוֹת וְסוּבָלִים מִכְּאוּבִים וְצַעַר וְהִרְבָּה צָרוֹת, כַּאֲשֶׁר יֵאִיר לֵהֵם הַיּוֹם וְתָבֵא לֵהֵם מְנוּחָה, אֲזוֹ יִרְגִישׁוּ הַמְּכֻאוּבִים בְּעֲצֻמוֹתֵיהֶם מִכִּמָּה צָרוֹת וְיִגּוֹנוֹת שֶׁסָּבְלוּ, וְיִתְּפִלְאוּ עַל עֲצָמָם, לְפִיכֵךְ "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ", הֵינּוּ הַזְּמַן שֶׁל מְנוּחָה, וְאֲזוֹ "וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוֹ", הִרְגִישׁ הַכָּאֵב וְהִיא מֵיֵצֵר עַל מֵה שֶׁעֶבֶר, וְכַאֲשֶׁר נִסְתַּלַּקָה חֲשֻׁכוֹת הַשֶּׁחַר, אֲזוֹ הַתְּגַבֵּר יַעֲקֹב וְהַחֲזִיק בּוֹ, כִּי אֲזוֹ נִחְלַשׁ כַּחוֹ שֶׁל הַמְּמוֹנָה הֵהוּא, שֶׁאֵין לוֹ שְׁלִיטָה אֲלֵא בְּלֵילָה, וְיַעֲקֹב שְׁלִיטְתוֹ בַּיּוֹם, וְעַל כֵּן אָמַר: "שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשֶּׁחַר", שֶׁהָרִי עֵתָה בְּרִשׁוֹתֵךְ אֲנִי עוֹמֵד.

כמה סיבות לאיסור אכילת גיד הנשה

"עַל כֵּן לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׂה וְגו' כִּי נִגַע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׂה", שֶׁאִפִּילוֹ בְּהֵנָּה אֲסוּר^[כח], וְאִפִּילוֹ לִיתֵנוּ לְכָלֵב אֲסוּר, וְלִמָּה נִקְרָא גִיד הַנֶּשֶׂה, כְּלוּמַר הַגִּיד שֶׁהוּא מִשְׁכַּח לְאַנְשִׁים עֲבוּדַת רְבוֹנָם, וְשֵׁם הַיֵּצֵר הָרַע רּוּבֵץ^[כט], וְכִיּוֹן שֶׁנֶּאֱבָק עִם יַעֲקֹב, לֹא מִצָּא מְקוֹם שִׁיּוּכַל לְהַתְּגַבֵּר עַל יַעֲקֹב, לְפִי שֶׁכָּל אֲבָרֵי הַגּוֹף שֶׁלוֹ הִיוּ מְסִייעִים לֵיעֶקֶב, וְכוּלָם הִיוּ חֲזָקִים, וְלֹא הִיָּה בֵּהֶם חוֹלְשׁוֹת^[ל], מֵה עֲשָׂה "וַיִּגַע בְּכַף יָרֵכוֹ בְּגִיד הַנֶּשֶׂה", בְּמִינּוֹ, בְּמִקּוֹם הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁהוּא מִינּוֹ וּמְקוּמוֹ, שֶׁמִּשֵּׁם בֵּא יֵצֵר הָרַע עַל הָאֲנָשִׁים, וְעַל כֵּן אָמַרָה הַתּוֹרָה: "לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׂה", כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ הַחֲכָמִים בְּעִנִּין אֲבָרֵי הָאָדָם שֶׁמְרַמְזִים לְמַעֲלָה, אִם טוֹב טוֹב, וְאִם רַע רַע^[לא], וְלְפִיכֵךְ כָּל אֲבָר מְחֻזָּק אֲבָר, וְדֹאֵי שֶׁגִיד הַנֶּשֶׂה מְגַבֵּיר לֵיֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא מִינּוֹ, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יֵאָכְלוּ אוֹתוֹ, כִּי אֵינָם מִצַּד שֶׁלוֹ וּמִמִּינּוֹ, אֲבָל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה יֵאָכְלוּ אוֹתוֹ, שֶׁהוּא מִצַּדוֹ וּמִמִּינּוֹ שֶׁל הַמַּלְאָךְ שֶׁלֵּהֶם שֶׁהוּא סַמָּ"ל, בְּשִׁבִיל לְחַזֵּק שְׂרִירוֹת לָבָם.

לְפִי שֵׁשׁ בְּאָדָם רַמ"ח אֲבָרִים, כִּנְגַד רַמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁבְּתוֹרָה שֶׁהֵן לַעֲשׂוֹת נִתְּנוּ, וְכִנְגַד רַמ"ח מְלָאכִים שֶׁמִּתְּלַבֶּשֶׁת בֵּהֶם הַשְּׂכִינָה וְשִׁמּוֹתֵם כְּשִׁמּוֹת רְבוֹנָם^[לב], וְיֵשׁ בְּאָדָם שִׁס"ה יְגִידִים, וְכִנְגַדֵם שִׁס"ה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁאֲסוּר לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹתָם, וְגַם הֵם כִּנְגַד שִׁס"ה יְמֵי

זוהר

כד. כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּבַחֲנֵת שִׁמְשׁ. **כה.** הַזֹּהַר שֶׁלָּא הִיָּה פָּגָם שֶׁל חֲטָא. **כז.** פִּירוּשׁ, שֵׁשׁ מְחִמֵּי כְּדַעַת ר' שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי, בְּפִרְקָא קַמָּא דְּפִסְחִים, וְהוּא מְחוּלָק בְּזֵה עִם הַפּוֹסְקִים. **כח.** פִּירוּשׁ, שֶׁמִּמִּנּוֹ בָּאָה הַתְּאוּוָה לְתַשְׁמִישׁ. **כט.** שְׁנִקְרָאִים בְּהֵשֵׁם אֱלֹהִים.

השנה, והרי תשעה באב אחד מהם, שהוא כנגד סמא"ל, שהוא אחד מאותן שס"ה מלאכים, ולפיכך אמרה התורה: "על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה", את לרבות תשעה באב, שאין אוכלים בו ולא שותים, ולפיכך ראה הקדוש ברוך הוא, לרמוז בהם רמז ליעקב. "וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ", בכל ימות השנה ובכל אבריו של יעקב, ולא מצא מלבד זה גיד הנשה, מיד נחלש כחו של יעקב, ובימי השנה מצא יום תשעה באב, שבו נתגבר הדין ונגזר עלינו שיחרב בית המקדש, וכל מי שאוכל בתשעה באב כאילו אוכל גיד הנשה. **רבי חייא** אמר, אילו לא נחלש מקום הזה של יעקב, היה מתקיים יעקב לנגדו, והיה נשבר כחו של עשו למעלה ולמטה.

זוהר חלק א' פרשת וישלח דף קעא ע"א

על ידי אי אכילת גיד הנשה שוברים כחו של הס"מ

אמר רבי שמעון, בא וראה מן הנחש הידוע כמה חילות נפרדים לכל צד, ונמצאים בעולם אצל אנשים, ונצרך לקיים לגיד הנשה ההוא, שאף על פי שקרב אליו זה הרוכב על הנחש^[ל], קיים הוא ונתקיים בנו ולא נשבר, ואנו צריכים לכח שנתגבר בעולם, ולהראות "כי שְׂרִיף עִם אֱלֹהִים וְעִם אַנְשִׁים וְתוֹכָל", וכאשר רואה שהרי לא נשבר ולא נאכל מקום ההוא, אז נשבר כחו וגבורתו, ואינו יכול להרע לבני יעקב, ועל כן לא נצרך ליתן מקום לבריות העולם לאכלו^[לא], ולא יהיה נאכל כלל.

היכן שהס"מ נגע אסור לנו ליהנות

רבי ייסא סבא דרש, "כי נגע בכף ירך יעקב", כתוב כאן: "כי נגע בכף", וכתוב שם: "כָּל הַנֶּגַע בְּמַת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם... יִטְמָא" (במדבר יט, ג), מה שם טומאה, אף כאן גם כן טומאה, שטימא למקום ההוא, וממקום טומאה אין לנו ליהנות כלל, כל שכן במקום שקרב צד הטומאה ההוא, והתורה לא אמרה אלא "כי נגע", וכתוב: "וַיִּנְגַע בְּכַף יָרְכוֹ", כמו שכתוב: "וְכָל אֲשֶׁר יִגַע בּוֹ הִטְמָא יִטְמָא".

זוהר חלק א' פרשת וישלח דף קעא ע"ב

יעקב השתחוה להשכינה

"וְהוּא עָבַר לְפָנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שִׁבְעַת פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו", ר' אלעזר פתח ואמר, כתוב: "כי לא תשתחוה לאל אחר וגו'" (שמות לד, יד), וכי יעקב שהוא המובחר שבאבות, שנברר חלק תמים להקדוש ברוך הוא, והוא נתקרב אליו ביותר, איך השתחוה לו לעשו הרשע שהוא בצד של אל אחר, ומי שמשתחוה לו משתחוה לאל אחר, אפשר תאמר לפי שאמרו תעלא בעידיניה סגיד ליה, אינו כן, שהרי עשו כאל אחר היה, ויעקב לא ישתחוה לצד ההוא ולחלק ההוא כלל, אלא מהו "וְהוּא עָבַר לְפָנֵיהֶם", "וְהוּא", זו השכינה העליונה שהלכה לפניו, וזאת היא שמירה עליונה, כיון שראה יעקב כך, אמר הרי העת להשתחות

זוהר חלק א' פרשת וישלח דף קעא ע"ב

ל. היינו סמא"ל, שכשבא לפתות לחוה, היה רוכב על הנחש, ונתלבש בו. לא. זהו הטעם ש' לכלב רק להשליכו כמו שהוא. שלא ליתנו

להקדוש ברוך הוא שהלך לפניו, ויכרע וישתחוה שבע פעמים, "עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו, ולא כתוב וישתחו לעשו, אלא כיון שראה שהקדוש ברוך הוא הולך לפניו אז השתחוה לקראתו, כדי שלא יתן כבוד להשתחות לאחר חוץ ממנו, והכל היה כראוי.

זוהר חלק א' פרשת וישלח דף קעא ע"ב

ויפול על צוארו, שהחריב בית המקדש

"וַיִּרְץ עֶשׂוֹ לְקִרְאָתוֹ וַיַּחְבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צְוֹאָרוֹ", צוארו כתוב חסר, אמר רבי יצחק צוארו אחד זה ירושלים שהוא צוארו של כל העולם^{[ל]ב}, ויפול על צוארו, ולא על צואריו, לפי ששני פעמים נחרב בית המקדש, אחד מבבל ואחד מזרעו של עשו, שהתנפל עליו פעם אחת והחריבו, ועל כן "וַיִּפֹּל עַל צְוֹאָרוֹ" אחד, "וַיִּשְׁקֵהוּ" נקוד עליו, שלא נשקו ברצונו, ולמדנו מהו שכתוב: "וַנְּעַתְרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנָא" (משלי כז, ו), זה בלעם כאשר ברך לישראל, שהרי לא ברכם ברצון הלב, אף כאן "וַנְּעַתְרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנָא" זה עשו.

סיבות הבכיה של יעקב ועשו

אמר רבי יוסי, כתוב: "קוֹמָה ה' הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהֵי כִי הִפִּיתָ אֶת כָּל אֵיבֵי לְחֵי, שְׁנֵי רְשָׁעִים שְׁבָרְתָּ" (תהלים ג, ח), ולמדנו אל תקרא שברת אלא שרבתת, שהרי נתארכו שניו, על שחשב לנשכו, ועל כן "וַיִּבְכּוּ", זה בכה וזה בכה, כך ביארו החברים.

בא וראה כמה היה לבו ורצונו של עשו כנגד יעקב, שהרי אפילו בשעה ההיא חשב להמתין על הזמן שיוכל להרע לו ולקטרג לו, ועל כן "וַיִּבְכּוּ", זה היה בוכה על שלא היה חשוב להנצל מידי, וזה היה בוכה לפי שאביו היה קיים ולא יכול להרע לו.

כיון ששרו של עשו הסכים, לא היה עשו בכעס

אמר רבי אבא, ודאי נחלש רוגזו של עשו, בשעה שראה ליעקב, מה הטעם, לפי שהרי הסכים עמו ממונה ההוא של עשו, ועל כן לא יכל עשו לשלוט ברוגזו, שכך כל עניני עולם הזה תולים במה שלמעלה, וכאשר מסכימים למעלה בתחלה, מסכימים גם למטה, אין ממשלה למטה עד שנתנה הממשלה למעלה, והכל זה בזה תולה.

